DOMSTOLENS DOM (Sjette Afdeling)
19. november 1998 *

I sag C-210/97,

angående en anmodning, som Verwaltungsgericht Köln (Tyskland) i medfør af EF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Haydar Akman

mod

Oberkreisdirektor des Rheinisch-Bergischen-Kreises,

procesdeltager: **Vertreter des öffentlichen Interesses beim Verwaltungsgericht Köln,**

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 7, stk. 2, i afgørelse nr. 1/80, som det associeringsråd, der er oprettet ved aftalen om oprettelse af en associering mellem Det Europæiske Økonomiske Fællesskab og Tyrkiet, traf den 19. september 1980 om udvikling af associeringen,

har

* Processprog: tysk.

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, P. J. G. Kapteyn, og dommerne G. F. Mancini, H. Ragnemalm, R. Schintgen (refererende dommer) og K. M. Ioannou,

generaladvokat: P. Léger
justitssekretær: ekspeditionssekretær H. A. Rühl,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— Haydar Akman ved advokat R. Gutmann, Stuttgart

— den tyske regering ved afdelingschef E. Röder og kontorchef C.-D. Quassowski, begge Forbundsøkonomiministeriet, som befuldmægtigede

— den græske regering ved kommitteret A. Samoni-Rantou og forskningsmedarbejder L. Pnevmatikou, begge Sekretariatet for EF-ret, Udenrigsministeriet, som befuldmægtigede

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved de juridiske konsulenter P. J. Kuijper og P. Hillenkamp, som befuldmægtigede,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der i retsmødet den 14. maj 1998 er afgivet mundtlige indlæg af Haydar Akman ved advokat Gutmann, af den tyske regering ved C.-D. Quassowski, af

den østrigske regering ved magister G. Hesse, Forbundsudenrigsministeriet, som befuldmægtiget, og af Kommissionen ved P. Hillenkamp,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 9. juli 1998,

afsagt følgende

Dom

1 Ved kendelse af 6. maj 1997, indgået til Domstolen den 2. juni 1997, har Verwaltungsgericht Köln i medfør af EF-traktatens artikel 177 forelagt et præjudicielt spørgsmål vedrørende fortolkningen af artikel 7, stk. 2, i associeringsrådets afgørelse nr. 1/80 af 19. september 1980 om udvikling af associeringen (herefter »afgørelse nr. 1/80«). Associeringsrådet blev oprettet ved aftalen om oprettelse af en associering mellem Det Europæiske Økonomiske Fællesskab og Tyrkiet, som blev undertegnet den 12. september 1963 i Ankara dels af Republikken Tyrkiet, dels af EØF's medlemsstater og Fællesskabet, og som blev indgået, godkendt og bekræftet på Fællesskabets vegne ved Rådets afgørelse 64/732/EØF af 23. december 1963 (*Samling af Aftaler Indgået af De Europæiske Fællesskaber*, bind 3, s. 541).

2 Dette spørgsmål er blevet rejst under en sag mellem en tyrkisk statsborger, Haydar Akman, og Oberkreisdirektor des Rheinisch-Bergischen-Kreises i anledning af et afslag på en ansøgning om opholdstilladelse uden tidsbegrænsning i Tyskland.

3 Det fremgår af sagen, at Haydar Akman i 1979 fik tilladelse til at indrejse i Tyskland, hvor han opnåede tidsbegrænset opholdstilladelse med henblik på gennemførelse af ingeniørstudier.

4 I den første periode boede Haydar Akman i Gross Gerau (Tyskland) hos sin far, der havde lovlig beskæftigelse i denne medlemsstat fra den 21. maj 1971 til den 31. december 1985. Den 1. februar 1986 rejste Haydar Akman's far tilbage til Tyrkiet, efter at hans ansættelsesforhold i Tyskland var ophørt.

5 I 1981 flyttede Haydar Akman til Remscheid (Tyskland), idet afstanden mellem Gross Gerau og hans uddannelsessted var for stor.

6 Hans opholdstilladelse blev fornyet flere gange, for at han kunne gennemføre sine studier i Tyskland.

7 Den 16. januar 1991 opnåede Haydar Akman arbejdstilladelse i Tyskland. Tilladelsen var uden tidsbegrænsning og ikke underlagt betingelser.

8 Han var herefter ansat på deltid hos to arbejdsgivere i forskellige perioder, men det er ubestridt, at han ikke opfylder betingelserne for at kunne påberåbe sig de rettigheder, der er fastsat i artikel 6, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80.

9 Denne bestemmelse, som er indeholdt i kapitel II (»Bestemmelser på det sociale område«), afsnit 1 (»Beskæftigelsesforhold og arbejdskraftens frie bevægelighed«), har følgende ordlyd:

»Med forbehold af artikel 7 vedrørende familiemedlemmers fri adgang til beskæftigelse har tyrkiske arbejdstagere med tilknytning til det lovlige arbejdsmarked i en bestemt medlemsstat:

— efter at have haft lovlig beskæftigelse i et år, ret til fornyelse af deres arbejdstilladelser i denne medlemsstat hos samme arbejdsgiver, såfremt der er beskæftigelse

— efter at have haft lovlig beskæftigelse i tre år, ret til i denne medlemsstat med forbehold af den fortrinsstilling, som arbejdstagere fra Fællesskabets medlemsstater har, at modtage tilbud om anden beskæftigelse hos en arbejdsgiver efter eget valg, såfremt dette tilbud er afgivet under normale vilkår og er registreret ved den pågældende medlemsstats arbejdsmarkedsmyndigheder

— efter at have haft lovlig beskæftigelse i fire år i den pågældende medlemsstat fri adgang til enhver form for lønnet arbejde efter eget valg.«

10 Den 6. april 1993 afsluttede Haydar Akman sit ingeniørstudium i Tyskland med eksamensbevis.

11 Den 24. juni 1993 anmodede han om varig opholdstilladelse.

12 Ved afgørelse af 25. august 1993 meddelte de tyske myndigheder ham imidlertid kun betinget opholdstilladelse, der var gældende indtil den 25. august 1994, med henblik på hans gennemførelse af et supplerende studium i denne medlemsstat.

13 Haydar Akman indbragte denne afgørelse for Verwaltungsgericht Köln, idet han påberåbte sig artikel 7, stk. 2, i afgørelse nr. 1/80.

14 Artikel 7, der også er indeholdt i afsnit 1 i kapitel II i afgørelse nr. 1/80, bestemmer følgende:

»Når tyrkiske arbejdstagere har tilknytning til det lovlige arbejdsmarked i en medlemsstat, har deres familiemedlemmer, såfremt de har fået tilladelse til at flytte til den pågældende medlemsstat,

— efter at have haft lovlig bopæl dér i mindst tre år, og under forbehold af den fortrinsret, som gives arbejdstagere fra Fællesskabets medlemsstater, ret til at modtage enhver form for tilbud om beskæftigelse

— efter at have haft lovlig bopæl dér i mindst fem år, fri adgang til enhver form for lønnet beskæftigelse.

Tyrkiske arbejdstageres børn, der har gennemført en erhvervsuddannelse i værtslandet, kan uafhængigt af varigheden af deres ophold i medlemsstaten, modtage ethvert tilbud om beskæftigelse i den pågældende medlemsstat, forudsat at en af forældrene har været lovligt beskæftiget i denne stat i mindst tre år.«

15 Haydar Akman har gjort gældende, at stk. 2 i denne artikel giver ham ret til at modtage de tilbud om beskæftigelse, der fremsættes over for ham i den medlemsstat, hvor han har gennemført sine studier, og hvor hans far har været lovligt beskæftiget i mere end tre år, samt ret til at få opholdstilladelse i værtsmedlemsstaten med henblik på at have faktisk beskæftigelse dér.

16 Den sagsøgte forvaltningsmyndighed har heroverfor gjort gældende, at de betingelser, der stilles i den nævnte bestemmelse, ikke er opfyldt i sagen, idet Haydar Akman's far, selv om denne har haft lovlig beskæftigelse i den pågældende medlemsstat i mere end fjorten år, ikke længere arbejdede på denne medlemsstats område på det tidspunkt, hvor hans søn ønskede at få adgang til arbejdsmarkedet dér.

17 Verwaltungsgericht Köln fandt, at Haydar Akman ikke havde nogen ret til at få ubegrænset opholdstilladelse i henhold til tysk ret. Den overvejede imidlertid, om der ikke kunne findes en løsning, der var gunstigere for den pågældende, i medfør af artikel 7, stk. 2, i afgørelse nr. 1/80.

18 I denne forbindelse rejste den spørgsmålet om, hvorvidt denne bestemmelse kræver, at den forælder, der har været beskæftiget som arbejdstager, stadig befinder sig på værtsmedlemsstatens område — og måske endda stadig skal have lønnet beskæftigelse dér — på det tidspunkt, hvor barnet har gennemført sin erhvervsuddannelse og ønsker at modtage et tilbud om beskæftigelse, eller om det derimod er tilstrækkeligt, at den tyrkiske forælder på et tidligere tidspunkt har haft lovlig beskæftigelse i denne stat i en periode på mindst tre år. Ifølge Verwaltungsgericht Köln taler bestemmelsens ordlyd (»har ... været beskæftiget«) snarere for den sidstnævnte fortolkning.

19 Idet Verwaltungsgericht Köln fandt, at en fortolkning af denne bestemmelse i afgørelse nr. 1/80 var nødvendig for, at der kunne træffes en afgørelse i sagen, udsatte den sagen og forelagde Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Forudsætter den ret til forlængelse af en opholdstilladelse, som ifølge EF-Domstolens dom af 5. oktober 1994 i sag C-355/93 (Eroglu) tilkommer et barn af en tyrkisk arbejdstager i henhold til artikel 7, stk. 2, i Associeringsrådet EØF/Tyrkiets afgørelse nr. 1/80 om udvikling af associeringen, at den som arbejdstager beskæftigede forælder på det tidspunkt, hvor barnet har afsluttet sin erhvervsuddannelse og vil modtage et tilbud om beskæftigelse, stadig opholder sig i Forbundsrepublikken Tyskland eller endog stadig har beskæftigelse, eller er det tilstrækkeligt med henblik på opfyldelsen af bestemmelsen, at den tyrkiske forælder *på et tidligere tidspunkt* har været lovligt beskæftiget i mindst tre år?«

20 Indledningsvis bemærkes, at afgørelse nr. 1/80 ifølge sin tredje betragtning har til formål på det sociale område at forbedre den ordning, som anvendes på arbejdstagerne og deres familiemedlemmer, i forhold til den ordning, der blev indført ved afgørelse nr. 2/76, som det associeringsråd, der er oprettet ved aftalen om oprettelse af en associering mellem Det Europæiske Økonomiske Fællesskab og Tyrkiet, traf den 20. december 1976. Bestemmelserne i kapitel II, afsnit 1, i afgørelse nr. 1/80 udgør således en yderligere etape af gennemførelsen af arbejdskraftens frie bevægelighed på grundlag af EF-traktatens artikel 48, 49 og 50 (jf. dom af 6.6.1995, sag C-434/93, Bozkurt, Sml. I, s. 1475, præmis 14 og 19, og af 23.1.1997, sag C-171/95, Tetik, Sml. I, s. 329, præmis 20).

21 Inden for ordningen i afgørelse nr. 1/80 regulerer det nævnte afsnit navnlig rettighederne med hensyn til beskæftigelse for tyrkiske statsborgere i medlemsstaten. Det sondrer i denne henseende mellem situationen for tyrkiske arbejdstagere, der i den pågældende medlemsstat har haft lovlig beskæftigelse i en bestemt periode (artikel 6), og situationen for familiemedlemmer til sådanne arbejdstagere på værtsmedlemsstatens område (artikel 7). Hvad særligt angår sidstnævnte gruppe af personer sondrer den mellem på den ene side familiemedlemmer, der har fået tilladelse

til at flytte til den pågældende værtsmedlemsstat, og som har haft lovlig bopæl dér i en bestemt periode (artikel 7, stk. 1), og på den anden side tyrkiske arbejdstageres børn, der har gennemført en erhvervsuddannelse i den pågældende medlemsstat (artikel 7, stk. 2).

22 Det spørgsmål, Verwaltungsgericht Köln har stillet, vedrører situationen for tyrkiske statsborgere, der som barn af en vandrende tyrkisk arbejdstager, som i ca. fjorten år har haft lovlig, lønnet beskæftigelse i en medlemsstat, har fået tilladelse til at indrejse på denne stats område med henblik på dér at studere, og som efter gennemførelsen af dette studium ansøger om opholdstilladelse i henhold til artikel 7, stk. 2, i afgørelse nr. 1/80 med henblik på at modtage et tilbud om beskæftigelse, som er blevet tilbudt ham i værtsmedlemsstaten. Den nationale ret har konstateret, at vedkommende — på trods af at han har haft lovlig beskæftigelse i den pågældende medlemsstat i en bestemt periode — ikke kan påberåbe sig de rettigheder, som artikel 6 i denne afgørelse tildeler tyrkiske arbejdstagere, der allerede har tilknytning til arbejdsmarkedet i en medlemsstat, idet han ikke opfylder de betingelser, der er fastsat ved denne bestemmelse.

23 For så vidt angår artikel 7, stk. 2, som er genstand for det præjudicielle spørgsmål, bemærkes for det første, at Domstolen har udtalt, at i lighed med artikel 6, stk. 1 (jf. dom af 20.9.1990, sag C-192/89, Sevince, Sml. I, s. 3461, præmis 26), og artikel 7, stk. 1 (jf. dom af 17.4.1997, sag C-351/95, Kadiman, Sml. I, s. 2133, præmis 28), har artikel 7, stk. 2, i afgørelse nr. 1/80 direkte virkning i medlemsstaterne, således at tyrkiske statsborgere, der opfylder betingelserne, umiddelbart kan påberåbe sig de rettigheder, der følger af denne bestemmelse (dom af 5.10.1994, sag C-355/93, Eroglu, Sml. I, s. 5113, præmis 17).

24 Det bemærkes for det andet, at de rettigheder, som artikel 7, stk. 2, giver tyrkiske arbejdstageres børn med hensyn til beskæftigelse i den pågældende medlemsstat, uundgåeligt indebærer, at de i det mindste har opholdsret, da retten til adgang til arbejdsmarkedet og til beskæftigelse ellers ville være helt illusorisk (Eroglu-dommen, a.st., præmis 20 og 23).

25 For det tredje skal det fastslås, at det fremgår af selve ordlyden af artikel 7, stk. 2, at den ret til at modtage ethvert tilbud om beskæftigelse i værtsmedlemsstaten, som er tildelt tyrkiske arbejdstageres børn, er underlagt to betingelser, nemlig at det pågældende barn skal have gennemført en erhvervsuddannelse i den pågældende medlemsstat, og at en af barnets forældre lovligt skal have været beskæftiget i denne stat i mindst tre år.

26 Den tyske og den græske regering har indledningsvis bestridt, at en tyrkisk statsborger, der befinder sig i en situation som Haydar Akman, er en tyrkisk arbejdstagers barn i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 7, stk. 2, i afgørelse nr. 1/80, idet regeringerne nærmere bestemt har gjort gældende, at Haydar Akman's far definitivt havde forladt arbejdsmarkedet i værtsmedlemsstaten på det tidspunkt, hvor hans søn ønskede at påberåbe sig rettigheder som følge af sit slægtskab med en tyrkisk arbejdstager.

27 Det skal i denne forbindelse blot bemærkes, at det er ubestridt i sagen, at Haydar Akman's far har haft lovlig lønnet beskæftigelse på værtsmedlemsstatens område i mere end fjorten år, således at han må anses for arbejdstager i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i den pågældende bestemmelse. Under disse omstændigheder kan den tyske og den græske regerings argument ikke tages til følge.

28 For så vidt angår de to betingelser, som er omtalt i denne doms præmis 25, findes det, at i et tilfælde som Haydar Akman's er den første af disse betingelser utvivlsomt opfyldt, da han har gennemført et ingeniørstudium i værtsmedlemsstaten.

29 Med hensyn til den anden betingelse må det afgøres, om anerkendelse af retten til adgang til arbejdsmarkedet og den tilsvarende opholdsret i henhold til artikel 7, stk. 2, i afgørelse nr. 1/80 afhænger af forælderens tilstedeværelse eller endog beskæftigelse i værtsmedlemsstaten på det tidspunkt, hvor barnet efter at have gennemført sin erhvervsuddannelse ønsker at modtage et tilbud om beskæftigelse, eller om det derimod er tilstrækkeligt, at forælderen på et tidligere tidspunkt har haft

lovlig lønnet beskæftigelse i mindst tre år i den pågældende medlemsstat, uden at det kræves, at han stadig befinder sig i denne stat på det tidspunkt, hvor barnet vil have adgang til arbejdsmarkedet dér.

30 Det bemærkes, således som den nationale ret selv har anført, at verbet i den omtvistede betingelse er anvendt i en datidsform i de fleste af de sproglige versioner, hvori afgørelse nr. 1/80 er udfærdiget (»beschäftigt war« i den tyske version, »ait ... exercé« i den franske version, »abbia ... esercitato« i den italienske version, »heeft gewerkt« i den nederlandske version), mens der i artikel 7, stk. 1, anvendes nutid i de nævnte sproglige versioner (»ihren ... Wohnsitz haben«, »résident«, »risiedono«, »wonen«). Denne formulering udgør således et indicium for, at det pågældende krav i artikel 7, stk. 2, skal have været opfyldt i et tidsrum, der ligger noget forud for det tidspunkt, hvor barnet har gennemført sin erhvervsuddannelse.

31 Imidlertid består der endnu nogen tvivl på grund af den præposition, der er anvendt i visse sproglige versioner. Selv om udtrykket »gedurende« i den nederlandske version nærmest betyder »i«, kan ord som »depuis« i den franske version og »seit« i den tyske version derimod forstås således, at den pågældende forælders beskæftigelse, som er påbegyndt på et tidligere tidspunkt, stadig udøves på det tidspunkt, hvor barnet opfylder den anden betingelse om at have gennemført en erhvervsuddannelse.

32 Da en ordlydsfortolkning af den pågældende bestemmelse således ikke utvetydigt kan besvare det stillede spørgsmål, må artikel 7, stk. 2, betragtes i den sammenhæng, den indgår i, og der må foretages en fortolkning på grundlag af dens ånd og formål.

33 Det bemærkes i denne forbindelse, at som det fremgår af denne doms præmis 21, indeholder artikel 7, stk. 2, i afgørelse nr. 1/80 særlige bestemmelser om retten for tyrkiske arbejdstageres børn til at få adgang til arbejdsmarkedet.

34 Som familiemedlemmer til en tyrkisk arbejdstager kan disse børn ligeledes påberåbe sig rettigheder med hensyn til beskæftigelse i henhold til artikel 7, stk. 1.

35 Det må imidlertid konstateres, at de i sidstnævnte bestemmelse angivne betingelser for alle personer, der kan påberåbe sig at være familiemedlemmer, er strengere end dem, der er fastsat i stk. 2 i samme artikel, som alene angår arbejdstagerens børn.

36 Rettighederne med hensyn til beskæftigelse for familiemedlemmer afhænger således af den periode, de har haft bopæl i værtsmedlemsstaten, og er underlagt forbehold om den fortrinsstilling, som gives arbejdstagere fra Fællesskabets medlemsstater for adgangen til arbejdsmarkedet. Artikel 7, stk. 2, pålægger derimod ikke børn nogen betingelser af denne art. I sidstnævnte bestemmelse er det endda udtrykkeligt angivet, at de rettigheder, som bestemmelsen giver arbejdstageres børn, ikke er afhængig af varigheden af deres ophold i den pågældende medlemsstat. Endvidere fremgår det af artikel 6, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80, at der med artikel 7 gives familiemedlemmer og som følge heraf navnlig børn »fri adgang til beskæftigelse« i den tyrkiske arbejdstagers værtsmedlemsstat.

37 I modsætning til artikel 7, stk. 1, kræves det i henhold til artikel 7, stk. 2, endvidere ikke, at børnene har fået tilladelse til at flytte til værtsmedlemsstaten (jf. herom Eroglu-dommen, a.st., præmis 22).

38 Som det fremgår af denne doms præmis 20, følger det heraf, at artikel 7, stk. 2, er en gunstigere bestemmelse end stk. 1 i samme artikel, idet den er tiltænkt blandt tyrkiske arbejdstageres familiemedlemmer at forbeholde en særlig ordning for børnene med henblik på at lette deres adgang til arbejdsmarkedet efter afslutningen af en erhvervsuddannelse, hvilket skal tjene til gradvis at gennemføre arbejdskraftens frie bevægelighed i overensstemmelse med afgørelse nr. 1/80's formål.

39 Under disse omstændigheder bør denne bestemmelse ikke fortolkes strengt og kan i mangel af en klar angivelse herom ikke forstås således, at den kræver, at den vandrede tyrkiske arbejdstager stadig har beskæftigelse i værtsmedlemsstaten på det tidspunkt, hvor vedkommendes barn ønsker at få adgang til arbejdsmarkedet dér.

40 Som generaladvokaten har anført i punkt 56 i forslaget til afgørelse, støttes denne konklusion af artikel 9 i afgørelse nr. 1/80, hvori det bestemmes: »Tyrkiske børn, der har lovlig bopæl hos deres forældre, som er eller som har været lovligt beskæftiget i en medlemsstat i Fællesskabet, har adgang til almindelig skoleundervisning og erhvervsuddannelse på samme betingelser som børn af statsborgere i den pågældende medlemsstat. I denne medlemsstat nyder de godt af de rettigheder, der er fastsat i henhold til den nationale lovgivning på dette område.«

41 Denne bestemmelse, der forud for retten til at tage beskæftigelse i henhold til artikel 7, stk. 2, anerkender en ret for tyrkiske børn til uden forskelsbehandling at modtage undervisning og uddannelse i værtsmedlemsstaten, kræver ikke, at en af deres forældre er lovligt beskæftiget dér på det tidspunkt, hvor de ønsker at påberåbe sig de rettigheder, der således er tillagt dem, men foreskriver derimod udtrykkeligt, at den omstændighed, at forældrene ikke længere arbejder i den pågældende stat, ikke kan fratage børnene de rettigheder, som de kan udlede af bestemmelsen.

42 Så meget desto mere kan kravet om, at forælderen aktuelt skal have beskæftigelse, ikke pålægges ved barnets afslutning af sin erhvervsuddannelse, idet man ellers alvorligt ville forstyrre sammenhængen i det system, der er etableret med kapitel II, afsnit 1, i afgørelse nr. 1/80.

43 Det fremgår endvidere af denne doms præmis 37, at til forskel fra artikel 7, stk. 1 (Kadiman-dommen, a.st., især præmis 36), har artikel 7, stk. 2, ikke til formål at skabe gunstige betingelser for familiesammenføring i værtsmedlemsstaten.

44 Det følger heraf, at den bestemmelse, der er genstand for det præjudicielle spørgsmål, heller ikke kan fortolkes således, at den gør retten for barnet til at modtage ethvert tilbud om beskæftigelse betinget af, at den pågældende forælder har bopæl i den pågældende medlemsstat på det tidspunkt, hvor barnet efter afslutningen af sin erhvervsuddannelse ønsker at tage beskæftigelse dér.

45 Som Kommissionen overbevisende har gjort gældende, kan et barn af en vandrende tyrkisk arbejdstager, der har været lovligt beskæftiget i en medlemsstat i mindst tre år, hvis det har lovlig bopæl på denne medlemsstats område, har gennemført en uddannelse dér og har modtaget tilbud om udøve erhvervsmæssig virksomhed i denne stat, på dette tidspunkt ikke længere anses for at være afhængig af tilstedeværelsen af en af dets forældre, idet vedkommende ved at få adgang til arbejdsmarkedet ikke længere forsørges af forældrene, men er i stand til at forsørge sig selv.

46 Da artikel 7, stk. 2, ikke forfølger noget mål om familiesammenføring, vil det være ubegrundet at kræve, at den vandrende tyrkiske arbejdstager i et tilfælde som det i hovedsagen foreliggende fortsat skulle have bopæl i værtsmedlemsstaten, selv efter at hans ansættelsesforhold i denne stat var ophørt, da man ellers risikerer at bringe rettighederne med hensyn til beskæftigelse i fare for hans barn, som har afsluttet sin uddannelse, og som ved at modtage et tilbud om beskæftigelse har mulighed for at blive uafhængig.

47 Henset til den nævnte bestemmelses ånd og formål såvel som til den sammenhæng, hvori den indgår, kan den anden betingelse i artikel 7, stk. 2, i afgørelse nr. 1/80 kun forstås således, at den alene kræver, at den pågældende forælder i mindst tre år

har haft lovlig lønnet beskæftigelse i værtsmedlemsstaten på et hvilket som helst tidspunkt før den dag, da vedkommendes barn afslutter sin erhvervsuddannelse.

48 Det argument, som den tyske regering har fremført under retsmødet, ifølge hvilket et barn af en tyrkisk arbejdstager, der på det tidspunkt, hvor barnet har mulighed for at få adgang til arbejdsmarkedet, allerede er rejst tilbage til sit oprindelsesland, kun kan tage lønnet beskæftigelse i værtsmedlemsstaten på de strenge betingelser, der er fastsat i artikel 6, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80, tager ikke højde for det forhold, at denne bestemmelse finder anvendelse med forbehold af bestemmelserne i artikel 7 vedrørende familiemedlemmers fri adgang til beskæftigelse.

49 En sådan fortolkning ville endvidere ophæve artikel 7, stk. 2's effektive virkning ved uretmæssigt at berøve tyrkiske børn, som har gennemført en erhvervsuddannelse på en medlemsstats område, de rettigheder, som de kan påberåbe sig direkte i henhold til en særlig bestemmelse, der netop har til formål at give dem gunstigere betingelser med hensyn til beskæftigelse i denne stat.

50 På rettens nuværende udviklingstrin begrænser artikel 6, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80 ikke medlemsstaternes kompetence til at nægte en tyrkisk statsborger ret til at tage beskæftigelse på dens område, ligesom den i princippet ikke er til hinder for, at disse fastsætter betingelserne for en sådan beskæftigelse inden for en periode på et år som fastsat i denne bestemmelses første led. De tre led i artikel 6, stk. 1, underlægger også de rettigheder, som de gradvis giver vandrende tyrkiske arbejdstagere på grundlag af varigheden af den udøvede beskæftigelse, en betingelse om, at vedkommende allerede skal have lovlig tilknytning til arbejdsmarkedet i den pågældende medlemsstat. Som det fremgår af denne doms præmis 36, hjemler artikel 7 derimod ret til fri adgang til beskæftigelse for tyrkiske statsborgere, der lovligt har bopæl i værtsmedlemsstaten, enten for familiemedlemmer i almindelighed efter en bestemt periode med lovlig bopæl på grundlag af familiesammenføring med en tyrkisk arbejdstager (stk. 1), eller for børn af en sådan arbejdstager uden hensyntagen

til længden af deres bopælsperiode, men efter gennemførelsen af en uddannelse i den stat, hvor en af forældrene har haft beskæftigelse i et bestemt tidsrum (stk. 2).

51 På grundlag af alle ovenstående betragtninger skal det spørgsmål, som er forelagt af Verwaltungsgericht Köln, besvares med, at artikel 7, stk. 2, i afgørelse nr. 1/80 skal fortolkes således:

En tyrkisk statsborger som sagsøgeren i hovedsagen har ret til at modtage ethvert tilbud om beskæftigelse i værtsmedlemsstaten efter at have gennemført en erhvervsuddannelse dér og har som følge heraf ret til at få opholdstilladelse, såfremt en af hans forældre tidligere har været lovligt beskæftiget på denne stats område i en periode af mindst tre år.

Derimod kræver bestemmelsen ikke, at denne forælder stadig arbejder eller har bopæl i den pågældende medlemsstat på det tidspunkt, hvor vedkommendes barn ønsker at få adgang til arbejdsmarkedet dér.

Sagens omkostninger

52 De udgifter, der er afholdt af den tyske, af den græske og af den østrigske regering samt af Kommissionen, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling)

vedrørende det spørgsmål, der er forelagt af Verwaltungsgericht Köln ved kendelse af 6. maj 1997, for ret:

Artikel 7, stk. 2, i afgørelse nr. 1/80, som det associeringsråd, der er oprettet ved aftalen om oprettelse af en associering mellem Det Europæiske Økonomiske Fællesskab og Tyrkiet, traf den 19. september 1980 om udvikling af associeringen, skal fortolkes således:

En tyrkisk statsborger som sagsøgeren i hovedsagen har ret til at modtage ethvert tilbud om beskæftigelse i værtsmedlemsstaten efter at have gennemført en erhvervsuddannelse dér og har som følge heraf ret til at få opholdstilladelse, såfremt en af hans forældre tidligere har været lovligt beskæftiget på denne stats område i en periode af mindst tre år.

Derimod kræver bestemmelsen ikke, at denne forælder stadig arbejder eller har bopæl i den pågældende medlemsstat på det tidspunkt, hvor vedkommendes barn ønsker at få adgang til arbejdsmarkedet dér.

Kapteyn Mancini

Ragnemalm Schintgen Ioannou

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 19. november 1998.

R. Grass

Justitssekretær

P. J. G. Kapteyn

Formand for Sjette Afdeling